

УДК 373.2

Лобода О.В.,

старший викладач кафедри іноземних
мов і методик їх навчання Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У РУМУНІЇ

У статті проаналізовано позитивний досвід Румунії у галузі реформування освіти, підготовки кадрів для здійснення іншомовної освіти дітей, проблеми розвитку іншомовної дошкільної освіти та раннього вивчення іноземної мови зокрема. Вплив раннього іншомовного навчання на успішне засвоєння мови на наступних етапах початкової та середньої школи.

Ключові слова: освіта в Румунії, іншомовна дошкільна освіта, підготовка спеціалістів у галузі дошкільної і початкової освіти, іноземні мови, Європейський Союз.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.

Важливою проблемою, що стоїть на порядку денному країн Європейського Союзу, є підвищення якості освіти, а розробка єдиної освітньої програми є обов'язковою умовою економічного об'єднання Європи і соціальної стабілізації країн ЄС. Беззаперечною є також потреба у вільному володінні однією або двома іноземними мовами. Навчання та оволодіння іноземними мовами впродовж життя (безперервна іншомовна освіта) є одним із важливих компонентів освітньої політики Європейського Союзу. Про важливість цієї складової системи освіти свідчить той факт, що в рішеннях Європейського парламенту та Ради Європи було наголошено на необхідності започаткувати Європейський рік мов (2001 р.) із метою заохочення безперервного вивчення мов, починаючи з дошкільного та молодшого шкільного віку, упродовж якого психофізіологічні особливості дитячого організму мають забезпечити широкі можливості сприймання й засвоєння іншомовного матеріалу.

На початковому етапі вивчення мов основним завданням є поліпшення майстерності базових комунікативних навичок шляхом оволодіння не менше, ніж двома іноземними мовами з раннього віку. Ніколи раніше держави-члени ЄС не покладали такі великі надії і не висловлювали таку прихильність до вивчення іноземних мов. Цьому процесу, звичайно, передувала розробка Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, які дозволили не тільки розширити цілі навчання

сучасних мов на різних етапах вивчення, а й детально описати зміст сучасної іншомовної освіти та вимоги до оцінювання рівнів володіння іноземними мовами, а також розширити мовний репертуар для європейських громадян [5, 109–113].

Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження. В останнє десятиріччя вітчизняними вченими активно здійснюються дослідження в освітній галузі різних країн світу (Н. Абашкіна, Г. Андрущак, С. Власенко, В. Жуковський, Н. Заїченко, Л. Зязюн, К. Корсак, М. Лещенко, В. Поліщук та ін.). Фаховий інтерес у наукових пошуках визначає зарубіжний досвід підготовки педагогічних кадрів (Л. Пуховська, В. Гаманюк, М. Красовицький, А. Парінова, А. Вільчківська, Н. Карпенко та ін.). Питання НІМ у країнах Європи розглядають українські науковці В. Деркач, С. Гапонова, Л. Заблоцька, О. Кашуба, О. Котенко, О. Кузнецова, Н. Лавриченко, О. Локшина, В. Папіжук, О. Першукова, Л. Пуховська, В. Редько, М. Тадеєва. Проте окремі аспекти становлення фахівців у галузі дошкільної освіти висвітлені недостатньо.

Для даного дослідження важливе значення має досвід колишньої країни Соціалістичної Співдружності — Румунії, країни-сусіда, що приєдналася до країн ЄС разом з Болгарією в 2007 році в рамках п'ятого етапу євроінтеграції. У зв'язку з цим, **метою** дослідження є визначення позитивного досвіду Румунії в галузі іншомовної дошкільної освіти та обґрунтування меж його використання у педагогічній практиці України.

Як об'єкт дослідження система іншомовної дошкільної світи Румунії мало вивчена, але незважаючи на невеликий термін перебування у складі ЄС, вона зробила впевнений крок уперед у розбудові національної освітньої системи.

Виклад основного матеріалу. Тривалий час румунська система підготовки педагогів для дошкільних установ і початкової школи здійснювалася у вищих школах педагогіки (Liceul Pedagogic), які згодом отримали назву «нормальні школи» (Scoala Normala). Як і в більшості вишів соціалістичних країн, курс навчання тривав 5 років. Модернізація цієї системи почалася в 1990 р., саме в той час, коли в Європі поширювалось прагнення до професіоналізації педагогічних кадрів і підвищення їх соціального статусу. До кінця століття вищі школи педагогіки і «нормальні школи» були скасовані, а на їх місці були створені професійні навчальні заклади, іменовані Академічними коледжами інституторів (Goleggi Universitare de Institutori). До завдань новостворених педагогічних закладів входила підготовка педагогів початкової школи та

дошкільних установ у рамках короткострокової системи вищої освіти. Інституторами в Румунії називаються і самі випускники таких педагогічних вузів [4, 262].

Потреба у функціональній і структурній реалізації вимог Болонського процесу у вищій освіті Румунії визначила подальші трансформації. Так, кафедри дошкільної і початкової шкільної педагогіки створюються у складі університетів, де є факультети психології та педагогіки. Вони ведуть підготовку за програмами трьох європейських циклів: перший цикл триває 3 роки, другий цикл — ще два роки і третій цикл — наступні 3 роки (два останніх цикли дозволяють продовжувати освіту на рівнях бакалаврату та магістратури). Навчання має подвійну спеціалізацію (дошкільна та початкова освіта). Ця двопрофільна підготовка має значні позитивні аспекти: по-перше, більш ефективно вирішується завдання підготовки дітей старших груп до школи. Безумовно, що наступність між дошкільним закладом і початковою школою може краще здійснити педагог, який має фахові компетенції з цих спеціальностей. Випускник ВНЗ з означеною підготовкою є потенційним спеціалістом в зазначених освітніх галузях. Слід зауважити, що майже в усіх регіонах Румунії проблема працевлаштування педагогів є актуальною [4, 263].

Освіта в Румунії є безкоштовною та обов'язковою до 16 років. Освітня траєкторія починається з 3 років і продовжується до 7 років. Діти зараховуються до дитячих садків, де за стандартною або розширеною щотижневою програмою здобувають дошкільну освіту. Шкільна освіта починається з початкової школи, куди учні можуть бути зараховані в 7 або в 6 років на початок навчального року на прохання батьків, якщо діти відповідають стандарту психофізичного розвитку.

Сучасна освіта Румунії концентрується переважно на розвитку й забезпеченні моральних і культурних цінностей, демократичного способу життя, і характеризується трьома основними чинниками: якість, доступність, відкритість. Згідно з Концепцією розвитку, головною метою професійної освіти є підготовка молоді до праці й через працю, тож навчально-виховний процес має органічно поєднуватися з науковими дослідженнями та сучасним виробництвом. На сучасному етапі в Румунії з'являються приватні школи, ліцеї та університети. Новітні підходи до змісту професійної освіти дозволили школам вводити предмети на власний розсуд (до 3 %) [2].

У більшості країн ЄС навчання ІМ є обов'язковим складником програм підготовки у дошкільних навчальних закладах та на етапі початкової базової освіти. На початку XXI століття навчання ІМ стало стриж-

нем європейських освітніх програм, а сприяння вивченню ІМ, зокрема на дошкільному та початковому етапі, є окремим напрямом діяльності одного з департаментів Єврокомісії, який має назву «департамент мовної політики» (Language Learning Policies) і забезпечує збереження мовного різноманіття європейської спільноти та сприяння оволодінню громадянами ЄС іноземними мовами [3, 37–43].

Так, за результатами дослідження, проведеного у 25 країнах і регіонах Європи в рамках проекту «Багатомовна Європа», що виконувався Британською Радою в партнерстві із провідними європейськими агентствами, що були залучені до теми багатомовності, зазначено, зокрема, що в Румунії іноземні мови у системі дошкільної освіти є обов'язковими. Проте більшість дитячих садків включають іноземну мову до навчальної програми. Той факт, що рік навчання у закладі дошкільної освіти перед школою є обов'язковим, гарантує, що більшість дітей ознайомиться з іноземною мовою до початку шкільної освіти. Аналогічна ситуація спостерігається і у системі початкової освіти. Вивчення однієї іноземної мови є обов'язковим, при цьому школа вирішує, якої саме, хоча деякі школи дають дітям та їхнім батькам можливість обирати, яку мову вивчати. Новий закон про освіту забезпечує більше самостійності для шкіл та сприяє збільшенню конкуренції між ними.

Можна очікувати, що цей процес сприятиме підвищенню якості викладання іноземних мов, оскільки це є важливим фактором при виборі школи [1, 163].

У центрах розвитку дитини Румунії широко використовується методика навчання англійської мови дітей раннього і дошкільного віку заходами музики "Learn with music". Групи діляться за віком: група новонароджених — Babies (4 місяці — 15 місяців); група малюків — Toddlers (1 рік — 3 роки); група дошкільнят — Pre-Schoolers (4 роки — 6 років), кількість дітей у групі — 7–10 осіб. Ця програма передбачає навчання дітей англійської мови завдяки музиці, рухам, грі та співу. Батьки також беруть активну участь у процесі навчання: співають, танцюють, допомагають дітям грати на музичних інструментах тощо. Заняття побудовані так, що під впливом музики і звучання музичних інструментів діти безпосередньо повторюють за вчителем лексичні одиниці, співають пісні, ритмічно рухаються, краще засвоюють вивчене.

Ранній вплив музики і нової мови, наприклад англійської, культивує багато навичок, які стануть корисними для дітей при підготовці їх до школи і протягом усього їхнього життя: концентрація уваги, розвиток пам'яті, творчих здібностей, здатність логічно мислити, координація рухів, вміння самовиражатися, бути впевненим у собі. Заняття про-

ходять один раз на тиждень по 45 хвилин. Кожна сім'я отримує компакт — диск з піснями та книгу, яка включає в себе слова пісень і деякі методичні рекомендації англійською мовою. Записи включають музику багатьох стилів, у тому числі джазу, класичної та етнічної музики з усього світу. Навчання відбувається через гру. Діти разом з батьками, одночасно рухаючись по кімнаті під музичний супровід, співають і виконують певні рухи або, сидячи на підлозі в колі і тримаючись за кольоровий шнур, по-черзі називають улюблену тварину та імітують її. Кожне заняття включає в себе невеличку розминку під музичний супровід, пісні, ігри, гру на музичних інструментах, танці тощо. Таким чином, діти, занурюючись у англomовне середовище, досить швидко опановують мову, а вчитель і батьки є моделями, прикладом для наслідування. Музичні інструменти ретельно відібрані для малят. Використовуються яйця — шейкери, звукові браслети, резонатори, трикутники, барабани, дзвоники, ритмічні палички, Big Foot Floor Piano та інші. Дана програма працює по всій території Румунії і має неабиякий успіх і результати.

До проведення занять залучаються також студенти, що навчаються за спеціальністю (дошкільна та початкова освіта), які добре володіють англійською мовою, гарно співають і грають на музичних інструментах. Майбутні вихователі повинні вирішувати конкретні завдання, передбачені реформою дошкільної навчальної програми, зокрема:

- застосування високих стандартів та орієнтованість на наукові дослідження;
- досягнення сумісності з європейськими освітніми системами;
- забезпечення орієнтації на загальнолюдські та культурно-освітні цінності;
- перетворення освіти з репродуктивного її типу на творчий (креативний).

Висновки. Прогресивні зміни в системі румунської дошкільної освіти є очевидними. Децентралізація і демократизація створили в Румунії нові умови для творчості педагогічних працівників. Заслуговує на увагу досвід реформування ранньої освіти, застосування у дитячих садках нової навчальної програми та забезпечення якості та дотримання певних європейських стандартів у сфері ранньої іншомовної освіти. На сьогодні рання іншомовна освіта посідає важливе місце в системі безперервної та послідовної іншомовної освіти Румунії. Тому якісна і фундаментальна початкова підготовка з іноземних мов у старшому дошкільному та молодшому шкільному віці є запорукою подальшого формування іншомовної комунікативної компетенції школярів середньої та вищої школи.

Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у порівнянні систем підготовки фахівців дошкільної освіти України та Румунії.

Джерела

1. Багатомовна Європа: тенденції у політиці і практиці мультилінгвізму в Європі. — К. : Ленвіт, 2012. — 168 с.
2. Ключові характеристики країни Румунії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.siteresources.worldbank.org/CP_Romania%5BRevised%5B_rus.pdf
3. Котенко О.В. Підготовка вчителів до навчання іноземних мов молодших школярів: з досвіду роботи країн Європейського Союзу / О.В. Котенко // Порівняльно-педагогічні студії 2014. — № 4 (22). — С. 37–43.
4. Олійник М.І. Досвід професійної підготовки педагогів дитячих садків в освітніх закладах Румунії / М.І. Олійник // Педагогічний дискурс 2012. — Вип. 13. — С. 262–265.
5. Тадеєва М.І. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях / М.І. Тадеєва, М.М. Пархомчук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць / голов. ред. С.С. Пальчевський. — Рівне : РДГУ, 2008. — Вип. 42. — С. 109–113.

В статье проанализирован положительный опыт Румынии в реформировании образования, по подготовке кадров для осуществления иноязычного образования детей, проблемы развития иноязычного дошкольного образования и раннего изучения иностранного языка в частности. Влияние раннего иноязычного обучения на успешное усвоение языка на следующих этапах начальной и средней школы.

Ключевые слова: образование в Румынии, иноязычное дошкольное обучение, подготовка специалистов в области дошкольного и начального образования, иностранные языки, Европейский Союз.

The article analyzes the positive experience of Romania in the reform of education, training for the implementation of foreign language education of children, problems of pre-school foreign language education and in particular early foreign language learning. It discusses influence of early foreign language learning on successful language acquisition on the following levels of primary and secondary schools.

Key words: education in Romania, foreign language school education, training of specialists in pre-school and primary education, foreign languages, European Union.